

UNIUNEA EUROPEANĂ

GVERNUL ROMÂNIEI

POCA

Programul Operațional Capacitate Administrativă
Competența face diferența!

Instrumente Structurale
2014-2020

POTENȚIALUL DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ ÎN DOMENIUL **CULTURI DE CÂMP** ÎN REGIUNEA Sud-Est

Seria „Rapoarte privind
ecosistemele regionale de inovare”

Autori:
Cristina Chiriță

Editori ai seriei de rapoarte:
Raluca Săftescu, Radu Gheorghiu,
Bianca Dragomir, Marius Mitroi, Adrian Curaj

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscodi

Septembrie 2018

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Cuprins

SERIA „RAPOARTE PRIVIND ECOSISTEMELE REGIONALE DE INOVARE”	2
SPECIALIZAREA INTELIGENTĂ CA PROCES	3
PRECIZĂRI METODOLOGICE	4
REZULTATELE ANALIZEI REGIONALE	6
A. Explorarea potențialului domeniului Agricultură. Culturi de câmp de a deveni specializare inteligentă în regiunea Sud-Est.....	6
B. Analiza multicriterială.....	16
REMARCI FINALE	25
NOTĂ DE ÎNCHEIERE ȘI MULȚUMIRI	27
BIBLIOGRAFIE:	28

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Seria „Rapoarte privind ecosistemele regionale de inovare”

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul proiectului „Dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare 2014-2020”, cod SIPOCA 27, implementat de *Ministerul Cercetării și Inovării* (MCI) în parteneriat cu *Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, Cercetării, Dezvoltării și Inovării* (UEFISCDI) și *Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS)* în perioada august 2016 - iulie 2019 și co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA).

Documentul face parte dintr-o serie de rapoarte care au ca scop identificarea și analiza bazată pe evidențe a unor domenii în cadrul cărora se pot ulterior defini nișe de specializare inteligentă la nivelul fiecărei regiuni. Procesul, început în 2017 prin publicarea a două rapoarte pentru fiecare regiune (disponibile pe [pagina dedicată proiectului](#)), a fost adâncit prin analiza a 3-5 domenii și/sau subdomenii de granularitatea unor micro-ecosisteme locale de inovare.

Aceste rapoarte au avut la bază o metodologie comună, atât pentru faza de identificare a domeniilor, cât și pentru cea de analiză (vezi secțiunea Precizări metodologice).

Domeniile care fac obiectul acestor rapoarte nu sunt restrictive, ci reprezintă baza unei conversații la nivelul actorilor de inovare din regiune. Miza acestei conversații este ca actorii regionali și naționali:

- să identifice în cadrul acestor domenii relativ mari un set restrâns de nișe de specializare, care să le permită avansul substanțial în cadrul unor lanțuri globale de valoare adăugată;
- să identifice complementarități de interese și abilități, care să reprezinte baza unor colaborări efective;
- împreună cu autoritățile responsabile de finanțarea în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), să definească instrumente suport adecvate.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

uefiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Specializarea inteligentă ca proces

„Specializarea inteligentă” reprezintă stindardul politicii industriale europene. Redusă la esențe, specializarea inteligentă vizează concentrarea resurselor financiare și a altor mecanisme de sprijin într-un număr limitat de domenii prioritare în care regiunile pot concura cu succes pe piețele internaționale.

La baza procesului de specializare inteligentă se află „descoperirea antreprenorială” - un proces bazat pe dovezi (*evidence-based*), participativ și iterativ (repetat periodic) de identificare, la nivel regional, a domeniilor cheie de competitivitate. Acestea urmează să fie susținute financiar în special prin scheme de sprijin pentru inovare. La nivel european, finanțarea pentru specializări inteligente pentru ciclul 2014-2020 este de aproximativ 120 mld euro, ceea ce face din această politică cel mai mare experiment de politică industrială din istorie (Radosevic et al., 2016).

Acest demers se bazează pe ideea că *regiunile* „dețin cunoașterea despre sistemele locale de inovare și pot mobiliza actorii economici către un scop comun” (EC, 2012, p12). Ca atare, noua politică industrială păstrează în plin plan forțele pieței și ale antreprenoriatului privat, acordând guvernelor „rolul strategic și de coordonare în sfera productivă dincolo de simpla asigurare a dreptului de proprietate, a respectării acordurilor contractuale și a stabilității macroeconomice” (Rodrik, 2004, p.3).

În România a avut loc în 2013 un amplu proces participativ (www.cdi2020.ro), care a dus la identificarea unor priorități de specializare inteligentă la nivel național. Prioritățile au fost incluse în *Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2014-2020*. În același timp, majoritatea regiunilor și-au elaborat strategii regionale de inovare (RIS3) pentru ciclul de finanțare care se încheie în 2020.

Continuarea demersului de descoperire antreprenorială, prin definiție unul care se desfășoară iterativ, este extrem de importantă în vederea revizuirii periodice a priorităților identificate. Revizuirea este necesară atât datorită oportunităților economice și tehnologice emergente și dinamicii economiilor locale, cât și în urma experienței câștigate în cadrul priorităților finanțate. Este de așteptat ca o bună parte din revizuire să ducă la adâncirea specializării, prin definirea mai clară a unor nișe care permit o poziționare superioară în lanțurile globale de valoare adăugată.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Descoperirea antreprenorială are, în afară de rezultatele din planul politicilor publice, beneficii importante de proces: actorii inovativi locali sunt stimulați să exploreze opțiuni strategice și soluții de colaborare. Prea adesea, specializarea inteligentă este înțeleasă ca fiind primordial sau chiar exclusiv asociată unei liste de priorități în finanțarea publică prin fonduri structurale. Prin demersul acestui proiect, se încearcă în primul rând crearea unei culturi a dialogului de descoperire antreprenorială la nivel regional și național. Acest dialog pleacă de la motivațiile strategice ale actorilor economici și de cercetare, de la nevoile lor de colaborare și duce, în final, la adecvarea periodică a instrumentelor de sprijin care le sunt destinate.

Precizări metodologice

Raportul de față reflectă analiza informațiilor culese în perioada ianuarie 2018-august 2018, prezentând dinamica dezvoltării domeniului Arhitectură, proiectare și inginerie navală la nivelul regiunii SE. Selectarea acestui domeniu, alături de altele din regiune, a avut la bază o analiză atât a actorilor cu potențial de inovare, cât și mai larg a agenților economici de pe plan local, precum și a unor factori istorici specifici zonei.

Analiza propriu-zisă este structurată pe șapte criterii considerate relevante pentru evaluarea potențialului domeniului de a deveni specializare inteligentă în regiune, respectiv: importanța domeniului în economia regională, piața, intensitatea de inovare în domeniu, disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu, valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul), nivelul de colaborare între actorii din domeniu, gradul de sofisticare tehnologică.

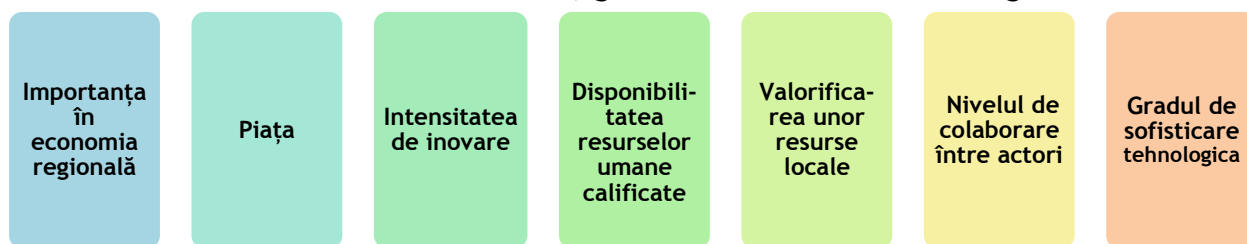

Figura 1. Criterii folosite pentru analiza domeniilor selectate

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Pentru fiecare dintre aceste criterii s-a dezvoltat o serie de argumente care să permită o evaluare a domeniului bazată pe evidențe. Astfel, aceste argumente fac referire atât la informații statistice (cum ar fi numărul de firme, cifra lor de afaceri, valoarea exporturilor), performanțe punctuale (precum investiții majore, inovații sau produse de top), tendințe internaționale relevante (dinamica de piață europeană sau globală, noi valuri tehnologice), cât și la opinii exprimate de reprezentanți ai mediului de afaceri privind dinamica ecosistemului regional aferent domeniului.

Pentru colectarea acestor informații, autorii acestui raport au efectuat o cercetare aprofundată a surselor de tip statistic, a studiilor disponibile și chiar a presei, au realizat o hartă a actorilor relevanți (companii cu activități inovative, investitori și finanțatori, organizații suport, universități și institute de cercetare-dezvoltare, organizații cu rol catalizator, reprezentanți ai societății civile, autorități publice relevante în domeniu), urmată de interviuri semi-structurate cu o parte dintre aceștia.

Informațiile colectate au fost transformate în argumente punctuale, fiecare fiind susținut de surse și evaluat ca importanță pe o scară de la 0 la 5. Acest demers a permis agregarea unor scoruri per criteriu și, în final, per domeniu.

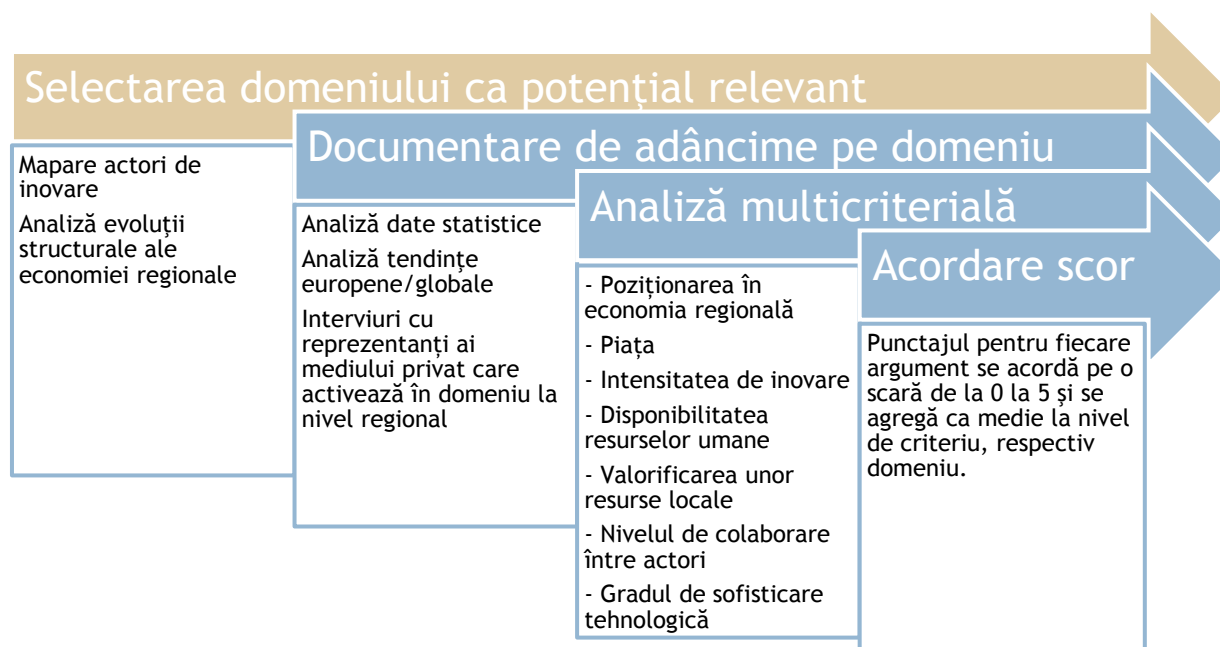

Figura 2: Etapele analizei domeniilor
Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Urmare a acestei metodologii, raportul cuprinde o descriere istorico-contextuală a domeniului Arhitectură, proiectare și inginerie navală în regiunea SE, urmată de tabelul de argumente asociate fiecărui criteriu și, în final, de o reprezentare grafică sintetică a scorurilor obținute per criteriu pentru domeniul în discuție.

Rezultatele analizei regionale

A. Explorarea potențialului domeniului Agricultură. Culturi de câmp de a deveni specializare inteligentă în regiunea Sud-Est

Domeniul și istoria sa pe plan local

Domeniul Agricultură mare/Culturi de câmp este delimitat de codurile CAEN 0111-Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase, CAEN - 0112 Cultivarea orezului și CAEN 4621 - Comerț cu ridicata al cerealelor, semințelor, furajelor și tutunului neprelucrat, regiunea fiind cea mai reprezentativă la nivel național pentru producțiile înregistrate la culturile de porumb, floarea-soarelui, orez și agricultură ecologică, conform datelor disponibile în 2017.

România ocupă o poziție importantă în ansamblul agriculturii europene, situându-se pe locul 6 în UE din perspectiva suprafeței agricole utilizateⁱ. România s-a aflat pe primul loc în Uniunea Europeană, în 2016, la suprafața cultivată de floarea-soarelui și porumb; la floarea-soarelui a ocupat locul întâi atât la suprafața cultivată cât și la producția realizată. Conform INS, suprafața a crescut cu 4.000 ha în 2016 față de 2015, la peste 1,01 mil. ha, iar producția cu 168.000 tone, la 1,95 mil. t. În ceea ce privește porumbul boabe, România ocupă tot prima poziție la suprafața cultivată și locul doi la producția realizată, după Franțaⁱⁱ. Dar, cu toate că România cultivă cea mai mare suprafață cu porumb boabe din Uniunea Europeană, cu 66,7 % mai mult decât Franța - liderul european la producția de porumb, producția obținută în anul 2017 a fost cu 0,3% mai mica, pe fondul productivității mai scăzuteⁱⁱⁱ. Pozițiile ocupate în acest clasament european reflectă performanța regiunii SE, care asigură cca 33% din producția națională de floarea-soarelui și 18% din cea de porumb. Județele regiunii SE cu pondere mai mare în producția totală de floarea-soarelui au fost Brăila (9,5%) și Constanța (8,9%).

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Un aspect particular al regiunii îl reprezintă tradiția cultivării orezului. În anul 1989, în România se cultivau 80.000 de hectare cu orez. În 2009, suprafața cultivată cu orez ajunsese la doar 8.000 de hectare, din care compania italiană Riso Scotti deținea 4.000 ha. Suprafața cultivată a ajuns la 12.000 ha, în 2010, iar producția a fost de 62.000 de tone, din care 49.000 de tone au fost destinate exportului. Cu această suprafață cultivată, România a revenit în topul producătorilor de orez din Europa, fiind depășită doar de Italia (280.000 de hectare) și Spania (80.000 de hectare). **România, prin regiunea Sud-Est, este considerată țara din Uniunea Europeană cu cel mai mare potențial de creștere în domeniul orezului, întrucât regiunea Dunării are de 20 de ori mai multe rezerve de apă decât bazinul Padului - zona unde se cultivă cea mai mare parte a orezului italian. Comunitatea europeană produce 75% din necesarul de orez, restul de 25% fiind importat din China sau Africa, iar singura țară care ar mai putea "umple" acest gol este România. Investitorii italieni exploatează în jur de 5.000 de hectare de teren în județul Brăila, luate în concesiune de la Agenția Domeniilor Statului și au avut în 2013 o cifră de afaceri de peste 29 mil lei (6,4 mil euro)^{iv}. Firmele Padova și Contara au investit milioane de euro în spații de depozitare, centru de uscare și de primă procesare, în tehnologii de ultimă generație, și au producții record de 8-10 tone la hectar (producția medie este de 5,1 t/ha). Orezul românesc este superior calitativ celui cultivat în Uniunea Europeană, motiv în plus pentru care regiunea poate să devină un producător și un exportator de orez important în Europa. Fermele orizicole din România au supraviețuit cu tehnologia autohtonă până prin anii 1995-1996; revirimentul a venit spre sfârșitul anilor 2000, în mare parte odată cu investitorii italieni, care au re tehnologizat fermele, au achiziționat sau concesionat terenurile vechilor ferme. O bună parte din producția de orez merge la export în formă brută, la prețul de 1,5 lei per kilogram. Firmele cu capital străin ambalează orezul, care se întoarce apoi în magazinele noastre la un preț de 5-6 lei/kg^v.**

Dimensiunea domeniului

Cele mai multe firme din agricultură sunt înregistrate în regiunea Sud-Est (21,15 %); suprafața agricolă a regiunii (2.332.767 ha) reprezintă 15,83 % din suprafața agricolă a țării, situându-se pe locul doi la nivel național, după regiunea Sud-Muntenia, iar terenurile cultivate ale regiunii, 1.746.723 ha, reprezintă 65,23 % din suprafața totală a acesteia^{vi}. Județul cu cea mai mare pondere a suprafeței agricole din totalul

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fisc* *di*
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

suprafeței agricole regionale este Tulcea, urmat în clasamentul regional de Brăila, Constanța, Vrancea. Culturile agricole reprezintă o caracteristică principală a regiunii, aceasta ocupând locul al doilea între regiunile țării la producția vegetală, după regiunea Sud-Muntenia. Județele cu cele mai importante producții agricole vegetale din regiune sunt Constanța, Galați, Brăila și Vrancea^{vii}. Cifra de afaceri cumulată realizată în 2016 de fermele cu producție vegetală ale regiunii SE (CAEN 0111 și 0112) este de 4,38 mld lei, la un total de 9350 de angajați și un profit din exploatare de 21%, iar pentru firmele de comerț cu ridicata al cerealelor și oleaginoaselor - CAEN 4621, cifra de afaceri cumulată este de peste 8 mld lei (1,78 mld euro), cu doar 2080 de angajați și un profit din exploatare de cca 1,5 %.

Actori de business

Firma **Agricost S.A.** - care administrează terenul arabil concesionat în Insula Mare a Brăilei - reprezintă un etalon pentru agricultura românească actuală și nu numai. Cu o istorie începută în 1965, exploatarea agricolă din Insula Mare a Brăilei se poziționează drept cea mai mare fermă vegetală din Uniunea Europeană, cultivând 56.000 ha, dintre care 41.000 ha sunt irigate și 15.000 ha sunt neirigate (2013)^{viii}. În iunie 2018, pachetul majoritar al Agricost a fost preluat de către firma arabă Al Dahra, ai cărei reprezentanți au declarat că vor transforma Agricost în cea mai mare fermă de lucernă din lume.

Actorii de top ai regiunii (top 10) sunt în principal societăți cu capital străin, fiind mai ales *traderi* care au văzut oportunitățile locale după 1990. Sunt de menționat^{ix}: ADM România Trading SRL București (parte a firmei mamă fondată în 1902, în SUA), cu 2,38 mld lei cifră de afaceri în 2015 - cu numeroase puncte de lucru în Constanța și operator portuar, liderul exportatorilor din *agribusiness* în 2016; Ameropa Grains S.A. România (parte a Grupului Ameropa Elveția), cu sediul în Constanța și o cifră de afaceri de 2,376 mld lei în 2015; Cargill Agriculture București (companie americană înființată în 1865), cu o cifră de afaceri de 2,092 mld lei; Nidera București, companie chinezo-olandeză, cu o cifră de afaceri de 1,56 mld lei în 2015; Bunge România (în România s-a impus prin mărcile Floriol și Unisol; fondată în 1818, în Olanda, astăzi este companie globală, cu sediul central în SUA), cu sediul în Buzău și un rulaj de 1,33 mld lei; Bunge Danube Trading Buzău (firmă din grupul Bunge), care se ocupă de comerțul cu materii agricole, cu o cifră de afaceri de 869 mil lei; Prutul Galați, cu rulaj de 736 mil. lei în 2015 - firma cu capital integral românesc, unul dintre

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fisc* *di*
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

principalii producători de ulei vegetal și unul dintre cei mai importanți jucători din industria de *agribusiness* din țară; Brise Group, singura companie românească din top 10 *traderi* de cereale din România, cu sediul în Constanța (și puncte de lucru în regiunile SE, SM și V). *Traderii* au venit în România în urmă cu mai bine de 15 ani, au achiziționat depozite la prețuri convenabile și au dezvoltat treptat rețele de logistică de-a lungul Dunării și în portul Constanța, zone strategice pentru *agribusiness*-ul românesc.^x

Peste 15% din cifra de afaceri pe 2015 a cooperativelor agricole din România - de 562,8 mil. lei (125 mil. Euro) - a fost generată de cea mai mare cooperativă agricolă din țară după cifra de afaceri, **Agricop Cooperativă Agricolă**, ce are ca asociați persoane juridice printre care și Agricost SRL, societate deținută de omul de afaceri Constantin Duluțe, care administrează Insula Mare a Brăilei.

Dobrogea SUD Cooperativa Agricolă din județul Constanța - a doua cea mai mare Cooperativă agricolă a țării, situată în regiunea SE - a avut afaceri de 70 mil lei în 2015 și 80,5 mil lei în 2016^{xi}. Înființată în 2009 la inițiativa a 12 fondatori, a ajuns acum la 43 de firme membre și o producție de peste 50.000 de tone de cereale pe an. Dobrogea Sud gestionează aproximativ 20.000 de hectare de teren în partea de sud a Dobrogei, o mare parte din producție ajungând la export; în general, orzul ajunge în Arabia Saudită, iar grâul în Egipt sau Iordania, prin intermediul exportatorilor (nu face export direct).

Braicoop a avut vânzări de cereale de 10 mil. euro în 2017. Înființată în 2009, Braicoop reunește astăzi nu mai puțin de 64 de agricultori din județul Brăila și gestionează peste 20.000 de hectare^{xii}. Un alt actor privat important, structură asociativă, este Asociația Delta Dunării Organics (ADDO) din Tulcea. ADDO și Agro Exim sunt furnizori de producție vegetală neprocesată certificată ecologic: porumb și grâu bio, la care se adaugă floarea-soarelui, alte plante leguminoase sau medicinale; cea mai mare parte a producției pleacă la export, în Elveția, Franța sau Germania. Piața internă de produse ecologice este în creștere, produsele fiind comercializate direct sau prin magazine specializate. ADDO a reușit, în ultimii 15 ani, să aducă județul Tulcea pe primul loc ca suprafață certificată ecologic din România: 55.000 ha în 2018.^{xiii} Autoritățile au reglementat prin măsuri legislative locale sau naționale acest tip de agricultură în interiorul unei rezervații naturale, Delta Dunării. Grupul de

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fisc* *di*
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

agricultori ecologici din Tulcea a pus bazele unei agriculturi cu adevărat competitive, cu producții preponderent exportate. Astfel, aici se cultivă de la cereale comune în culturi mari, cum ar fi grâu, orz, porumb, floarea-soarelui, până la culturi de nișă, mai puțin întâlnite, cum ar fi fenicul, susan, coriandru, muștar etc., cu producții foarte mari de floarea-soarelui ecologică. Exportul de produse bio este cu 50-100 % mai mare decât exportul producției convenționale, dar asociația dorește să creeze un plus de valoare prin prelucrare și prin exportul de produse finite, nu doar de materii prime agricole. Ecosistemul de actori specializați în agricultură bio al regiunii este din ce în ce mai dezvoltat, cuprinzând cooperative bio sau ecologice și fermieri mici sau mari coopțați în clustere sau structuri asociative. Biodanubius, cu sediul la Tulcea, este primul cluster românesc de produse bio.

Actori non-business

Cel mai important centru de cercetare și dezvoltare pentru agricultură al regiunii este SCDA Brăila, care derulează proiecte de cercetare fundamentală și aplicată pentru agricultură, inclusiv pentru dezvoltarea culturii orezului, în parteneriat cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Agricolă (INCDA) de la Fundulea, cu alte SCDA sau cu firme private (cele două PPP). În regiune există universități cu facultăți cu profil agricol („Dunărea de Jos” din Galați și Ovidius din Constanța), unele dintre ele având laboratoare foarte bine dotate, cum este cel de la Facultatea de Industrie Alimentară de la Galați, colaboratoare tradițională a SCDA Brăila. De asemenea, în regiune își desfășoară activitatea și institute de cercetare (ex. Institutul Național pentru Cercetarea-Dezvoltarea Biosferei Delta Dunării), precum și o serie de ONG-uri cu proiecte în domeniul alimentar și agricol, asociații agricole profesionale sau cele dedicate dezvoltării rurale (GAL uri), Direcții Agricole ale Camerelor de Comerț s.a.

Tradiție și performanțe deosebite

Agricultura a jucat, de secole, un rol central în economia regiunii SE: la sfârșit de secol XIX și început de secol XX, România era al treilea exportator de cereale al lumii, după Rusia și SUA, iar Brăila reprezenta vârful de lance al acestei performanțe. La acest succes comercial au avut contribuție mai mulți factori: solul mănos și portul de la Dunăre prin care grânele erau expediate în întreaga lume, bursa de la Brăila bine reglată, vestită nu doar în țară ci și peste hotare, dar în primul rând calitatea foarte bună a grânelor crescute în solul românesc, cu putere nutritivă mare^{xiv}. În perioada

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

regimului comunist, Brăila și-a păstrat statutul de grâнар al României: a fost primul județ din România complet acoperit cu sisteme de irigații (1973), iar suprafețele arabile erau compacte - atât în județ, cât și în întreaga regiune, gestionate de Întreprinderi Agricole de Stat (IAS) sau Cooperative Agricole de Producție (CAP) - factori ce au reprezentat atuurile agriculturii din perioada comunistă^{xv}. Retrocedarea terenurilor de după 1989 a condus la fărâmițarea proprietății asupra pământului arabil și diminuarea mecanizării, odată cu desființarea cooperativelor agricole, cu consecința previzibilă a scăderii randamentelor de producție în fermele nou apărute, multe de dimensiuni mici sau doar ferme de subzistență. Corespunzător acestor schimbări, statisticile europene arată că agricultura a ajuns de la un aport la Produsul Intern Brut național de 14,4 % în 1989 la 5,5 % în 2014, apoi la valori de peste 5 % în 2017^{xvi}.

Ultimele două decenii au readus pe trend ascendent activitatea în sectorul agricol, acest lucru datorându-se și politiciii UE de sprijinire a acestui sector, prin finanțări nerambursabile și subvenții majorate succesiv ce au permis creșterea investițiilor în agricultură. La nivel național, cu o absorbție de circa 7,6 miliarde euro fonduri europene prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007-2013, producătorii agricoli români au reușit să crească valoarea producției ramurii agricole cu circa 35% în ultimii 10 ani, de la circa 11,3 mld euro în 2006 la aproximativ 15,5 mld euro anul trecut^{xvii}. Potrivit datelor INS, în aceeași perioadă suprafața de teren cultivată a crescut cu peste 360.000 hectare - de la circa 7,8 mil. hectare în 2006 la aproximativ 8,2 mil. hectare în 2015. Cea mai mare pondere a agriculturii în Valoarea Adăugată Brută (VAB) de la nivel regional aparține regiunii Sud-Est^{xviii}.

Ca minusuri, în regiunea SE sunt de menționat problemele cronice care limitează exploatarea potențialul agricol extraordinar al acestei regiuni: 57% din suprafața agricolă este utilizată de unități agricole de dimensiuni foarte mici (2,53 ha media), care practică o agricultură de subzistență sau semisubzistență, sau disparitățile semnificative între județe: în județul Constanța, structura proprietății este compusă din exploatări de mari dimensiuni, ce permit o agricultură modernă, în timp ce în județele Buzău și Vrancea sectorul agricol e caracterizat printr-o pulverizare extremă a proprietății, fapt pentru care acesta rămâne încă tributar metodelor tradiționale^{xix}.

Pe de altă parte, dacă în urma cu două decenii zone agricole întinse aveau o productivitate scăzută, soluțiile și tehnologiile moderne recent introduse reușesc nu

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

INOVARE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

numai să reducă neajunsurile, ci și să asigure recolte record în unele exploatații. **Agricultura inteligentă** este prezentă prin soluțiile de cartare agrochimică, hibridii și inputurile furnizate de companiile de top la nivel mondial, editarea genomului pentru ameliorarea soiurilor culturilor de câmp, pentru a obține o specificitate crescută a acestora, cu costuri și timp redus de creare a unor noi produse, gama largă de aplicații pentru creșterea randamentelor, a rezistenței la factori de stres biotic și abiotic, îmbunătățirea conținutului nutrițional.^{xx} Tehnicile inovatoare de ameliorare a plantelor răspund parțial provocărilor actuale (ex. adaptarea la secetă, la soluri sărăturate) și favorizează diversitatea genetică, iar deschiderea spre inovație și spre știință pe care o au fermierii români este binecunoscută în regiune.

Contextul internațional

Dinamica internațională

Schimbările comerciale mondiale cu cereale reprezintă aproximativ 10% din comerțul cu produse agroalimentare, cerealele fiind materii prime de bază pentru fabricarea produselor agroalimentare, inclusiv a furajelor. S.U.A. reprezintă principalul producător și exportator mondial, urmate de UE(28) care este un exportator net de cereale. Franța este principala țară exportatoare din UE(28), urmată de Germania; în anul 2015, România a fost al 12-lea mare exportator mondial de cereale și s-a situat pe locul 3 în topul statelor membre ale UE(28), iar în 2017 a devenit principalul exportator de cereale din Uniunea Europeană.^{xxi} Dinamica comerțului internațional în domeniu are fluctuații semnificative de la an la an, uneori - determinate de producția la nivel mondial, de nivelul de consum și de evoluția piețelor și prețurilor marilor producători - dar cu o cerere în creștere constantă, la nivel global, pe fondul perenității și creșterii nevoii de hrană.

Conform datelor Eurostat, se estimează că producția de cereale din UE va continua să crească la 325 mil. tone până în 2030, pe fondul unei creșteri reduse în cererea de furaje (în special pentru porumb), a perspectivei de export moderat și importanței crescânde a utilizărilor industriale^{xxii}.

Agricultura ecologică, bine dezvoltată în regiunea SE, plasează România pe locul 15 la nivel mondial ca exportator de produse agricole ecologice, cu principalele produse exportate cerealele, oleaginoasele și plantele proteice, pe piețele din Germania,

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

uefiscdi
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Austria, Belgia, Olanda, Italia, Elveția, Danemarca^{xxiii}. Creșterea cererii de pe piețele externe rămâne principalul motor al dezvoltării agriculturii ecologice: în 2015, piața europeană a crescut cu 13% și a atins aproape 30 de miliarde de euro (UE: 27,1 mld. euro), iar toate piețele majore s-au bucurat de rate de creștere de două cifre. Germania este cea mai mare piață ecologică din Europa (8,6 mld. Euro, cea de-a doua mare piață după SUA cu 35,8 mld. în 2015), urmată de Franța (5,5 mld. euro), Marea Britanie (2,6 mld. euro) și Italia (2,3 mld. euro)^{xxiv}.

România în context internațional

Piața produselor agricole din România este de mulți ani dominată de multinaționalele globale instalate în anii '90, care intermediază exportul de produse primare agricole. La nivel național, traderii de cereale și oleaginoase au exportat în 2016 produse agricole sub formă de materie primă brută, neprocesată, în valoare de 3,75 mld. euro, potrivit datelor Institutului Național de Statistică (INS). Dintre acestea, 2,1 mld. euro reprezintă valoarea exportului de cereale în 2016, potrivit datelor Eurostat, iar în 2017, în primele zece luni, cantitatea exportată a fost de 7,87 mil tone de cereale, echivalentul a 1,421 mld. Euro. În sezonul 2016-2017, potrivit unei analize realizate de portalul AgroFinanciar, valoarea producției românești de cereale și semințe oleaginoase a fost de cca 4,7 mld. euro, iar valoarea exporturilor de cereale și semințe oleaginoase a depășit 3,2 mld. euro^{xxv}. Conform aceleiași surse, în ultimul deceniu exporturile de cereale și semințe oleaginoase ale României s-au dublat la 12,6 mil. tone pe fondul creșterii producțiilor și al extinderii piețelor de export. România are un potențial de producție pe termen mediu de 31,1 milioane de tone de cereale, de la 20,4 milioane în prezent, respectiv un plus de 10,7 milioane de tone față de nivelul actual^{xxvi}.

În 2016, România a devenit cel mai mare producător de porumb din UE, depășind Franța (dar cu un randament la jumătate față de aceasta) Porumbul românesc este exportat pe cinci continente, în următoarele ponderi: 49,8 % în UE, 16,6 % în Orientul Mijlociu, 14,2% în Africa, 10,1% în Asia, 0,6 % în America de Nord (piețe de nișă pentru porumbul românesc bio)^{xxvii}. Exportul de porumb românesc a crescut de șaisprezece ori într-un deceniu (2007-2016), cu marfa vândută rapid după recoltare. Creșterea producției constituie un paradox prin faptul că traderii și producătorii nu au spații suficiente de depozitare, infrastructura din agricultură nu este pregătită pentru creșterea producției agricole, astfel că aceștia trebuie să vândă cât mai rapid

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fisc* *di*
INOARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

producția pe care o recoltează^{xxviii}. În sezonul 2016-2017, România s-a clasat pentru a patra oară la rând între cei mai mari exportatori de porumb la nivel mondial, cu un volum de export estimat la 2,7 milioane de tone, ce o clasează pe a opta poziție în topul exportatorilor. Între 32 % și 78 % din porumbul românesc livrat internațional în ultimii cinci ani a fost încărcat pentru export în primele trei luni de la recoltare, iar concentrarea exportului de porumb în această perioadă este un indicator relevant al poziției pe piață a fermierilor locali: exportul grăbit limitează prețul de vânzare pentru producția obținută^{xxix}.

Și pe piața oleaginoaselor România se află printre marii jucători din lume. România este cel mai important jucător din Europa pe piața floarii-soarelui din UE și unul dintre primii trei producători din Europa, după Rusia și Ucraina, în 2016^{xxx}. Productivitatea locală este apropiată de media UE de productivitate la cele două culturi - porumb, respectiv floarea-soarelui. Conform Eurostat, suprafața culturilor ecologice de oleaginoase se extinde rapid în Europa - acesta a reprezentat aproape 2% din suprafața totală a semințelor oleaginoase din UE în 2016.^{xxxi} România este lider la productivitatea oleaginoaselor pentru culturile ecologice de floarea-soarelui și rapiță, urmată de Franța.

Producătorii români de produse ecologice și bio exportă de circa două ori mai mult decât vând pe piața internă, livrările anuale în străinătate fiind estimate la 200-250 mil. euro, în 2015, iar peste 90% dintre acestea reprezintă materii prime, potrivit datelor Asociației Bio România^{xxxii}. Însă România își pierde avantajul unei producții bune din cauza logisticii și infrastructurii de transport precare, ceea ce pune presiune pe preț în perioada de recoltare.^{xxxiii}

În regiunea Sud-Est, subdomeniul culturi de câmp reprezintă o nișă cu potențial de specializare inteligentă și cu impact economic semnificativ; activitatea și ecosistemele actorilor din această nișă sugerează, ca posibile direcții de specializare inteligentă, cele trei culturi de câmp analizate - **porumb, floarea-soarelui și agricultura ecologică**, fără ca aceste direcții să restrângă potențialul altor culturi (triticale, rapiță - cu suprafețe în creștere, lucernă - va fi produsul principal al Agricost S.A.).

În general, producția agricolă din România are o dependență mare față de condițiile meteo, de existența sistemului de irigații sau a structurilor asociative. Punctele tari

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fiscdi*
INOVAȚIE ȘI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

ale regiunii Sud-Est ce pot susține orizicultura ca nișă mai îngustă de specializare inteligentă sunt: terenurile care sunt foarte bune pentru orizicultură (inclusiv cele sărăturate din Lunca Inferioară a Siretului, Lunca Dunării, a Călmățuiului); rețeaua hidrografică (Dunărea și alte râuri care sunt în zonă pot asigura necesarul de apă pentru irigare) și posibilitatea de a valorifica apa la un cost mai scăzut decât o fac alte firme din piață, prin faptul că orezăriile sunt amplasate în luncă și există posibilitatea de a le iriga suficient, mai ușor, ținând cont de faptul că normele de irigație la orez sunt cele mai mari din toată agricultura; infrastructura rutieră, fluvială și maritimă (și pentru realizarea exportului - porturi, calea ferată). Regiunea Sud-Est are potențial de inovare în această nișă, prin posibilitatea creării de soiuri noi de orez la SCDA Brăila, dar și prin ameliorările aflate în studiu și continuarea cercetărilor.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

B.

B. Analiza multicriterială

criteriu	Argument	Sursă	Scor propus de autori	Medie criteriu
C1.Importanța domeniului în economia regională	Regiunea Sud-Est înregistrează cea mai mare pondere a agriculturii la formarea PIB regional (7%), aflându-se, alături de Sud-Muntenia, pe primele poziții pentru aportul la PIB-ul sectorului agricol național. Ponderea agriculturii în formarea VAB regional este de aproximativ 4 ori mai mare față de media europeană și cu aproximativ 20% mai mare decât media națională.	Audit teritorial al regiunii Sud-Est 2010-2020, p. 20-22. Portal ADR SE, 4 febr.2011 analizeeconomice.ro/2018 - În ce regiuni sunt concentrate industria, IT&C ul si agricultura României	5	4,6
C1.Importanța domeniului în economia regională	În 2016, agricultura a produs 69,35 mld. lei, cu 2,5% mai mult decât în 2015, pe fondul creșterii producției vegetale cu 5,3%. În 2017, producția agricolă națională a crescut cu 12,5% față de 2016. Ponderea cea mai mare la producția vegetală a revenit, în 2017, regiunii de dezvoltare Sud-Muntenia (20,9%), urmată de regiunea Sud-Est (19,2%). Cu venituri de 12,02 mld. lei si o pondere de 18,8% în structura valorii producției ramurii agricole la nivel național, regiunea SE se situează pe locul 2, după regiunea SM.	Agroinfo.ro, 2017; Ziarul financiar, 2018	5	
C1.Importanța domeniului în economia regională	La nivel național, cele mai multe firme din agricultură sunt înregistrate în Regiunea Sud-Est (21,15%). Județele cu contribuție decisivă pentru CAEN 0111- Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase sunt Brăila, Constanța, Galați,Tulcea (din perspectiva numărului de companii care își desfășoară activitatea în aceste județe, a numărului de angajați, cifrei de afaceri și a altor parametri economici specifici).	2016 ar putea fi cel mai bun an pentru agricultura românească din ultimul deceniu. Ionescu, M. Revista Capital, 16 mai 2016 Audit teritorial al regiunii Sud-Est 2010-2020. Portal ADR SE, 4 febr.2011	5	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

C1.Importanța domeniului în economia regională	Culturile agricole reprezintă o caracteristică principală a regiunii SE, care s-a situat pe primul loc la nivel național, în anul 2017, pentru producția de floarea soarelui, pe locul întâi și la producția de orez și pe locul al doilea la producția de porumb, la mică distanță de SM. România ocupă locul întâi în Europa la suprafața cultivată cu porumb și floarea-soarelui, cu circa 83% din cele 6,8 mil. hectare lucrute acoperite de cereale și oleaginoase - culturi reprezentative pentru regiunea SE.	Economia Regiunii Sud-Est. Portal ADR SE, febr. 2018; https://www.gazetadeagricultura.info/stiri-agricole/21072-infografic-ins-suprafetele-cultivate-la-principalele-culturi-in-ue-in-anul-2017.html ; http://www.insse.ro/cms/ro/content/atlas-statistic-cereale	5	
C1.Importanța domeniului în economia regională	Productivitatea muncii în agricultură (4.719 euro pe echivalent normă întreagă) a rămas în urmă în comparație cu alte sectoare din economia românească și este, de asemenea, mult în urma mediei UE (18.925 euro în UE- 27 (2010-2012). În anul 2017, însă, productivitatea muncii în agricultură a înregistrat un avans de 14% față de 2013 și de 9% față de 2016.	Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030 - proiect, 2015, p. 11. Portal MADR.ro, Secțiunea Agricultură; 2018, cel mai bun an agricol din istorie - Revista fermierului, 30.10.2018	3	
C2. Piața	Pe piața oleaginoaselor, România se numără printre marii jucători din lume (locul 10 în lume la producția de rapiță și locul 5 la floarea-soarelui în regiunea Mării Negre, în sezonul 2016-2017) și este aproape de media UE ca productivitate la cele două produse agricole. În ultimul deceniu (2007-2017), exporturile de semințe oleaginoase și cereale ale României s-au dublat, la 12,6 mil. tone, pe fondul creșterii producțiilor și al extinderii piețelor de export.	Piața cerealelor și oleaginoaselor, realizări și perspective - ian. 2018, Revista agro-business.ro Producția vegetală la principalele culturi în anul 2018 - INSSE.RO	5	4,2
C2. Piața	Valoarea producției agricole a ajuns la 17,8 mld. euro în 2017, cu 15% mai mult față de 2016. Creșterea se datorează în special recoltelor mai mari din sectorul vegetal. După valoarea producției vegetale obținute în 2017, România ocupă locul 6 în UE, după Franța, Italia, Spania, Germania și Olanda.	Producția agricolă a României a ajuns la 17,8 mld. euro în 2017, cu 15% mai mult față de 2016, Zf.ro	5	
C2. Piața	România a înregistrat în 2017 un deficit de 853,9 mil. euro în comerțul cu produse agroalimentare, în creștere cu 53% față de 2016. Deși 2017 a fost un an cu producții record la nouă culturi agricole (producția de cereale a totalizat 27 mil. tone), scăderea este urmare a faptului că aceste producții, în absența unei strategii coerente, nu sunt valorificate în zootehnie sau în industria alimentară, ceea ce face ca România să nu poată exporta produse	Ani secetoși pentru balanța comercială de produse agricole: aproape 1 miliard euro deficit. Care este cauza? - mai 2015, Realitatea Financiara.net	2	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	cu valoare adăugată ridicată (<i>deficitul comercial provine din valoarea adăugată a produselor importate</i>).			
C2. Piața	Cererea de produse certificate ecologic este într-o continuă creștere, atât la nivel regional, cât și național și internațional. Agricultură ecologică, ce are o contribuția majoră la dezvoltarea durabilă, are la nivel național un ritm mediu ponderat de creștere anuală de aproximativ 20% (chiar 23%), iar cca. 70 - 80% din producția de produse ecologice a României este exportată anual. Cele mai mari exporturi sunt înregistrate la cereale, conform declarațiilor Bio România.	Analiza socio-economică în perspectiva dezvoltării rurale 2014-2020. AM MADR, Draft III iulie 2013, p.13. Portal MADR.ro, 2013 Publicația tematică nr. 4, an II, Domeniul: Agricultură ecologică, p. 1, 3. Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, Publicație a MADR.ro, 2014	4	
C2. Piața	La nivel regional, Agro Exim și Asociația Delta Dunării Organics (Tulcea) sunt furnizori de producție vegetală neprocesată certificată ecologic: porumb și grâu bio, la care se adaugă floarea-soarelui, alte plante leguminoase sau medicinale; cea mai mare parte a producției Agro Exim (peste 90%) pleacă la export - Elveția, Franța sau Germania. Județul Tulcea se află pe primul loc ca suprafață certificată ecologic din România, cu 55.000 de hectare certificate ecologic, urmând ca în 2018 această suprafață să fie dublată.	Publicația tematică nr. 4, an II, Domeniul: Agricultură ecologică, p.3. Rețeaua Națională de Dezvoltare Rurală, Publicație a MADR.ro, 2014 Petrișor Petrescu, latifundiarul bio. Portal Agriinteligenta, Știri, 8 apr. 2013; Petrișor Petrescu - Agricultură bio, luxul de care avem nevoie, Zf.ro	5	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

C3. Intensitatea de inovare în domeniu	Agricost (IMB) este recunoscută regional și național pentru tehnologiile sale inovatoare. Exemple: laboratorul de cartare agrochimică prin care se testează acțiunea fertilizanților, pe baza analizelor elaborându-se programe minuțioase de nutriție vegetală; stația-pilot pentru irigarea prin picurare a culturilor de câmp și agrotehnica de conservare a apei în sol, sistemele de fertirigare; transportul pe apă al baloților de lucernă; inovații la utilajele pentru lucrări mecanizate (prototipul Horsch pentru patru operațiuni).	Insula Mare a Brăilei, un adevărat centru tehnologic în agricultură. Revista Lumea Satului nr.12, 16-30 iunie 2013	5	3,8
C3. Intensitatea de inovare în domeniu	Activitățile de CD din agricultura regiunii vizează: materialul genetic și diversificarea soiurilor, sistemele de irigații, obținerea de produse cu valoare nutritivă înaltă, de îngrășăminte bio, lanțuri de distribuție scurte și online, utilaje agricole. Alte direcții de cercetare: rezistența plantelor la secetă, agricultura ecologică, solurile sărăturate - la Eurocampus S.R.L., SCDA Brăila. Stațiunea este considerată cel mai important furnizor de tehnologie pentru domeniul agrotehnic, hidrotehnic și ameliorativ pentru condițiile pedoclimatice din Câmpia Bărăganului de Nord; a coordonat câteva proiecte sectoriale în cadrul Programului Sectorial ADER 2020.	Interviuri cu actori locali; Proiectele ADER din reg. SE, portal MADR/cercetare-inovare	4	
C3. Intensitatea de inovare în domeniu	Activitățile de cercetare-dezvoltare pentru cultura orzului utilizat în producția de malț - grupul Soufflet Agro, Buzău, finanțare privată dar și din fonduri europene; pentru cultura orezului la SCDA Brăila și partenerii privați ai acesteia, prin proiecte cu finanțare europeană - ex. Crearea de linii de orez, cu adaptabilitate crescută la schimbările climatice. În România, orizicultura este studiată doar la SCDA Brăila.	Interviuri și participare actori la WS Brăila Portal asas.ro/noutati	3	
C3. Intensitatea de inovare în domeniu	Proiectul Biostim pentru implementarea metodelor agriculturii de precizie: realizarea platformei pilot de biodegradare și a unei tehnologii de monitorizare a culturilor agricole și horticole cu ajutorul dronelor, rezultatele experimentale din anul 2017 privind influența biopreparatelor (biostimulatorul lichid și substratul organic solid) asupra plantelor agricole vor fi replicate pentru creșterea producției cantitative și calitative în cultivarea plantelor agricole și horticole; în 2018 vor fi testate în sistem de producție la mai multe ferme membre Braicoop și vor fi depuse cererile de brevetare și de omologare a biopreparatelor.	Interviuri cu actori locali - SCDA Braila Centralizatorul cu rezultatele parțiale 2015 - 2017, ale proiectelor de cercetare-dezvoltare cuprinse în Planul Sectorial al MADR pe anii 2015 - 2018 (portal.madr.ro)	5	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

C3. Intensitatea de inovare în domeniu	Numărul de brevete înregistrate a scăzut constant în ultimii 5 ani. După un vârf în anul 2010 (54 de cereri), solicitările s-au redus semnificativ în 2014-2016, dar regiunea își confirmă potențialul inovator - ex. amestecul de deșeuri sută la sută ecologic brevetat de două tinere din Constanța ca îngrășământ bio (2017).	Fără capital, românii nu se încghesuie să îiregistreze brevete. Revista Capital, 2013	2	
C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	Peste un sfert (25,8%) din populația României era ocupată în agricultură în 2015, ceea ce plasa România pe primul loc în Uniunea Europeană, unde media populației ocupate în agricultură era de 4,4%.	România, pe primul loc în UE la ponderea populației ocupată în agricultură. Portal agerpress.ro, 8 nov. 2017	3	2,6
C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	Cultivarea cerealelor (exclusiv orez), a plantelor leguminoase și a plantelor producătoare de semințe oleaginoase reprezintă una dintre cele mai bune cinci industrii angajatoare din județele Brăila (locul I) și Tulcea (locul III). Având rate de activitate și ocupare mai ridicate decât în zonele urbane, precum și o rată de șomaj mai scăzută, piața muncii rurală din regiunea SE se caracterizează printr-un număr important de sub-ocupați în sectorul agricol și prezintă fenomene de emigrație temporară, care nu apar în statisticile oficiale.	Audit teritorial al regiunii Sud-Est 2010-2020, p.347. Portal ADR SE, 4 febr.2011 Studiu privind analiza Forței de muncă la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României, aferent anului 2015. Piarom, 2016	3	
C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	În ansamblu, disponibilitatea resurselor umane este nesatisfăcătoare, atât prin deficitul numeric cronic de personal calificat în domeniu/ lucrători agricoli, cât și de specialiști cu pregătire superioară. Forța de munca disponibilă în regiune preferă să lucreze în străinătate sau în cadrul multinaționalelor, deși se oferă condiții foarte bune de salarizare și la firmele autohtone din domeniul agricol.	Interviuri cu actori locali	1	
C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	Există o lipsă acută de personal calificat pentru domeniul agro - pentru posturi de mecanici agricoli, ingineri, tehnologi sau tehnicieni agricoli. Calitatea pregătirii absolvenților este foarte slabă, iar personalul existent e îmbătrânit (cu mulți specialiști și tehnicieni rămași activi după împlinirea vârstei de pensionare).	Interviuri cu actori locali	2	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

C4. Disponibilitatea resurselor umane calificate în domeniu	Universitățile din regiune oferă programe universitare de formare în agricultură și domenii conexe, de exemplu: Facultatea de Inginerie și Agronomie din Brăila, Facultatea de Știința și Ingineria Alimentelor - ambele din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați; Facultatea de Științe ale Naturii și Științe Agricole a Universității Ovidius din Constanța. Programele de studii sunt axate pe arii de interes major pentru domeniul agricol, precum: Sisteme de agricultură și monitorizarea zonelor vulnerabile la secetă, Controlul și monitorizarea produselor agricole, Agricultură ecologică, inclusiv programe de studii doctorale în domeniu. În ultimii ani sunt prezente și alte activități de formare sau specializare pentru fermieri, prin cursuri private/ oferite de firmele multinaționale sau susținute prin finanțări europene (ex. cultura plantelor ecologice și certificarea fermelor bio).	Documentare de birou	4	
C5. Valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul)	Condițiile pedoclimatice sunt foarte favorabile pentru agricultură, resursa "apa" fiind disponibilă în abundență; Delta Dunării și cele 37.000 de hectare de teren agricol de foarte bună calitate ale jud. Tulcea sunt cele mai mari suprafețe de teren pe care se face agricultură ecologică.	Audit teritorial al regiunii Sud-Est 2010-2020, p.30. Portal ADR SE, 4 febr.2011 Agricultura ecologică, singura alternativă acceptabilă - Revista ObiectivTulcea.ro, 2017	5	4,2
C5. Valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul)	Județele Călărași, Constanța și Brăila, împreună Giurgiu și Ialomița din Sud-Muntenia, s-au cristalizat într-un „cordon local al cerealelor”, după ce au adus 80% din creșterea medie a producției de cereale în perioada 2007-2013. Cele cinci județe se prefigurează a fi cel mai fierbinte punct al agriculturii românești pe modelul celor nouă state din nord-vestul Statelor Unite care formează „cordonul porumbului”. În piața grânelor, cele cinci județe din „cordon” au adus afaceri mai mari cu 100 mil. euro atât pentru agricultori, cât și pentru distribuitori sau <i>traderi</i> .	„Cordonul cerealelor”: cinci județe din sud și est trag în sus agricultura românească - Zf.ro	4	
C5. Valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul)	Suprafața cultivată reprezintă peste 65,2% din totalul suprafeței regiunii, iar suprafața arabilă reprezintă 78,3% din totalul suprafeței agricole și a doua exploatare agricolă ca mărime din România, după regiunea SM. Județul Tulcea ocupă locul I la nivel național pentru suprafața ocupată de culturile ecologice, cu circa 10% din cele 32.254 ha cultivate în sistem ecologic situate în Parcul Național Munții Măcinului. Ponderea în suprafețele cultivate este deținută de culturile cerealiere care sunt urmate de	Audit teritorial al regiunii Sud-Est 2010-2020, pg. 30 Tulcea, lider în clasamentul agriculturii ecologice din România - agropress.ro, apr. 2017	5	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

	oleaginoase, leguminoase și de plantele medicinale.			
C5. Valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul)	Subvențiile pentru producția agricolă (sprijin financiar din fonduri naționale dar și din fonduri europene) au condus la creșterea atractivității sectorului, prin mărirea veniturilor întreprinzătorilor agricoli și creșterea puterii economice pentru dezvoltarea fermelor, înlocuirea tehnologiilor perimate și practicarea agriculturii inteligente etc.	Portal madr.ro	4	
C5. Valorificarea unor resurse locale (altele decât cele umane, dacă este cazul)	Producția de cereale din România are un potențial de creștere bun, dar capacitatea de stocare și infrastructura de transport reduc competitivitatea la export. Constanța este principalul punct de ieșire la export a cerealelor, prin intermediul portului.	Documentare de birou - Zf.ro Producția mare de cereale, o problemă pentru România. Nu avem infrastructura necesară pentru a crește exporturile pe măsură, economica.net, ian. 2017	3	
C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	În aprilie 2017, regiunea deținea 25 de grupuri/ cooperative ale fermierilor, cele mai multe (8) localizate în județul Galați, dintre care trei pentru culturi de cereale. Legislația actuală, printr-o serie de facilități fiscale, scutiri de impozite, încurajează asocierea producătorilor agricoli. Impactul cooperărilor: crește puterea de negociere la achiziția de inputuri, fermierii primesc discounturi mai mari și obțin prețuri superioare la vânzarea cerealelor (prin licitații).	Interviuri cu actori locali; Date MADR, Grupurile producătorilor recunoscute, apr. 2017 Braicoop și alte organizații similare vor o singură voce a formelor asociative românești din agricultură. revistafermierului.ro, aug. 2017 Facilitati-fiscale pentru fermierii care se asociază - agroromania.manager.ro	3	3,2
C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	În regiune există asociații profesionale funcționale, precum Asociația Producătorilor Agricoli - A.P.A. Brăila, organizație profesională ce reunește aproape 150 de producători și peste 130.000 ha din județul Brăila; GAL urile din regiunea Sud Est- ex. Grupul de Acțiune Locală „Bărăganul de Sud-Est”; L.A.P.A.R. (Liga Asociației Producătorilor din Agricultură), Camerele agricole sau Direcțiile Județene pentru Agricultură (Brăila, Galați, Buzău, Constanta, Tulcea). De menționat și colaborările actorilor privați din regiune cu institutele naționale de cercetare-dezvoltare sau de reglementare în domeniu - INCDD Fundulea, ISTIS, ICDPP, SCDA.	Documentare de birou	4	

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANTAREA
ÎNVAȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	SCDA Brăila este prima unitate de cercetare-dezvoltare din rețeaua agricolă națională care, prin sistemul public-privat/ contracte de asociere în participațiune cu două SRL uri, a depășit problemele financiare, rămânând viabilă, funcțională și solvabilă.	Parteneriatul public-privat, soluția de succes în cercetarea agricolă, Obiectiv br.ro, 2016	4	
C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	La începutul anului 2015, România se situa mult în urma țărilor din Vestul Europei în privința dezvoltării sectorului asociativ în agricultură, atât în ceea ce privește diversitatea, cât și prezența pe piață. Acest număr este considerabil mai mic decât în alte țări: în timp ce în Olanda gradul de organizare este de 100% iar media UE este de 34%, în România gradul de organizare al producătorilor este extrem de scăzut, sub 1%. Cca 20,4% din cooperativele agricole înregistrate la nivel național sunt active în regiunea Sud Est.	Interviuri cu actori locali Analiza dezvoltării rurale - Agricultură 2014-2020, iulie-2013, p.20, MADR și CRPE- Centrul roman de Politici Europene, 2013	2	
C6. Nivelul de colaborare între actorii din domeniu	La nivel regional, cooperarea între actori este facilitată de evenimentele relaționate domeniului: Diviziile de Crop Science ale firmelor multinaționale prezente în România organizează periodic evenimente de informare și prezentare de produse și tehnologii destinate fermierilor, sau instruirii tematice cu largă participare; IMB organizează anual Ziua Porților deschise pentru prezentarea ultimelor inovații proprii sau tehnologii utilizate, iar Camerele de comerț din regiune organizează târguri de profil - ex. CCINA: Târgul Național AgriCultura 2018, Târgul ExpoAgoUtil ș.a. CCINA deține și Centrul Euroagricultura - centru de promovare a afacerilor din Rețeaua Multiplicatorilor de Informații despre Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020; Centrul Enterprise Europe Network, Centrul Euro Dobrogea, Centrul de Informare Tehnologică, ce facilitează sustenabilitatea și creșterea în afaceri prin inovare și dezvoltare tehnologică.	Interviu cu actori locali/ CCINA	3	
C7. Gradul de sofisticare tehnologică	Viteza de înlocuire a soiurilor și hibrizilor și a tehnologiilor este, astăzi, de 3-5 ani, pe când în urmă cu 2-3 decenii se schimbau la 10-15 ani. Multinaționalele investesc masiv și concurează pentru lansarea de produse și tehnologii optimizate, branduri de inputuri pentru agricultură, nu doar pentru genetică dar și pentru îngrășăminte (foliare, ecologice, biohumus) sau chimicale.	Interviu cu actori locali (firme)	5	3,8

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

C7. Gradul de sofisticare tehnologică	Agricost SA a implementat soluția tehnică HYDRO-AFE ce permite reducerea dozelor de pesticide și, astfel, corectarea calității apei folosite în tratamentele chimice ale culturilor agricole, ceea ce a condus la creșterea eficienței tehnice și economice. Agricost mai are în derulare două noi programe inovatoare ale tehnologiei de vârf: primul vizează monitorizarea indicilor de vegetație ai culturilor agricole prin imagini satelitare, pentru cele 630 de sole, iar al doilea este un program de fertilizare cu rata variabilă, materializat în <i>spray</i> -ere cu <i>stick</i> -uri de memorie în care se află hărțile cu situația cartării elementelor nutritive din sol (N, P, K), pentru fertilizare inteligentă.	Interviuri cu actori locali Insula Mare a Brăilei: Programe ale tehnologiei de vârf pentru culturi de precizie! www.revista-ferma.ro , mai 2018	4	
C7. Gradul de sofisticare tehnologică	Firmele reprezentative din regiune investesc în mașini agricole performante, inteligente - majoritatea de import, alte inovații tehnice și de tehnologii agricole ce cresc rentabilitatea, productivitatea și durabilitatea agriculturii - ex. semănători, combine și echipamente de recoltat, tractoare, dar și instalații de irigații, sistemele de localizare prin GPRS și internet, aplicații de telemetrie în agricultură (stații meteo automate pentru agricultură, softuri specializate pentru monitorizarea stării culturilor etc.) - inclusiv de la producători români de astfel de echipamente și tehnologii IT&C.	Interviuri cu actori locali, documentare de birou Stația meteo automată pentru agricultură BEIA. beia-telemetrie.ro , ian. 2017	4	
C7. Gradul de sofisticare tehnologică	Regiunea Sud-Est nu poate exporta direct pentru că nu există suficiente baze de depozitare, silozuri și infrastructura necesară pentru a crește semnificativ comerțul peste granițe.	Interviuri cu actori locali MADR, Sstrategia-agroalimentara-2020-2030.pdf, p. 64 Zf.ro -	2	
C7. Gradul de sofisticare tehnologică	Firmele medii și mari integrează în activitatea lor cele mai noi progrese tehnologice: cartarea agrochimică, editarea genetică a soiurilor (ameliorare, soiuri noi), inputurile de îngrășăminte de generație nouă, microfertilizatori, îngrășămintele foliare, carburantul biodiesel din porumb și rapiță, senzorii pentru monitorizarea stării culturilor.	Interviuri cu actori locali, documentare de birou	4	

Tabelul 1: Argumentarea detaliată a potențialului domeniului Agricultură. Culturi de câmp în regiunea Sud-Est

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNĂLȚĂMĂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Remarci finale

Potențialul domeniului Culturi de câmp de a fi specializare inteligentă este prezentat sintetic în Figura 3 și în Tabelul 1 de mai sus.

Figura 3 prezintă evaluarea autorilor asupra argumentelor grupate pe cele șapte criterii specifice de analiză.

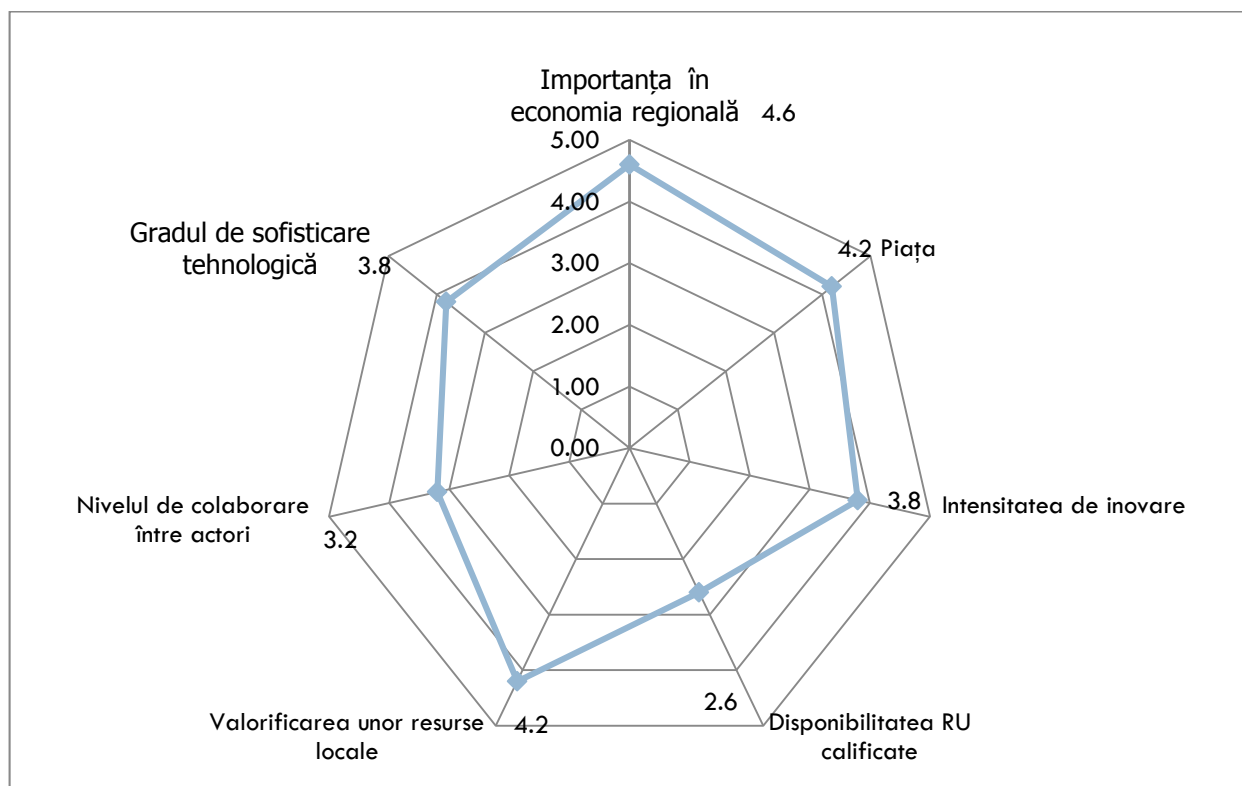

Figura 3: Evaluarea autorilor asupra argumentelor grupate pe cele șapte criterii specifice de analiză

Așa cum se observă, punctele tari ale domeniului sunt relaționate criteriilor Importanța în economia regională, Piața, Valorificarea resurselor locale și Intensitatea de inovare, în timp ce provocările sunt asociate dimensiunilor: Disponibilitatea resurselor umane calificate și Nivelul de colaborare între actori.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

ue fiscedi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

În încheiere, este important de menționat că, în regiunea Sud-Est, subdomeniul Culturi de câmp reprezintă un domeniu cu potențial pentru a deveni specializare inteligentă și cu impact economic semnificativ; activitatea și ecosistemele de actori din acest domeniu sugerează, ca posibile direcții de specializare inteligentă, cele trei culturi de câmp analizate - porumb, floarea-soarelui și agricultura ecologică, fără ca aceste direcții să restrângă potențialul altor culturi (orez, triticale, rapiță, lucernă).

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVAȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Notă de încheiere și mulțumiri

Prezentul raport de analiză este menit a fi informativ pentru actorii din ecosistemul de inovare regional și a fundamenta procesul de descoperire antreprenorială, care vizează adâncirea cunoașterii privind domenii cu potențial de specializare inteligentă la nivel regional și național.

Astfel, analiza oferă evidențe dialogului de descoperire antreprenorială (workshopuri, consultări online), facilitând identificarea unor subdomenii în acord cu interesele specifice ale stakeholderilor, în care există potențial de avans pe lanțurile globale de valoare adăugată și în care există perspective de colaborare, în special între agenții economici și cei din mediul de cercetare, dezvoltare și inovare.

Echipa de implementare a proiectului „Dezvoltarea capacității administrative a MCI de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare tehnologică și Inovare 2014-2020.”, cod SIPOCA 27, finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA) mulțumește reprezentanților mediului antreprenorial care au susținut demersul de analiză regională și au alocat timp în cadrul interviurilor și vizitelor de lucru.

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

Bibliografie:

Specializare inteligentă

EC (European Commission) (2012), Guide for research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3);

Foray D. (2013), The economic fundamentals of smart specialisation, *Ekonomiaz* 83 (2), 55-78;

Gheorghiu R. Andreescu L, Curaj A., (2016), A foresight toolkit for smart specialisation and entrepreneurial discovery, *Futures* 80, 33-44;

Radosevic S., Curaj A., Gheorghiu R., Andreescu L., Wade I. (eds.) (2017), *Advances in the Theory and Practice of Smart Specialisation*, Elsevier;

Rodrik D. (2004), *Industrial policy for twenty-first century*, UNIDO Working Paper

Analiza domeniului

ⁱ Potențialul dezvoltării sectorului agricol din România. Raport_PwC-agricultura.pdf, https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2017/03/Raport_PwC-agricultura.pdf

ⁱⁱ România, primul loc în UE la suprafața cultivată și producția de floarea soarelui. F. Bărbuță, 31.03.2017. <https://www.agerpres.ro/economie/2017/03/31/romania-primul-loc-in-ue-la-suprafata-cultivata-si-productia-de-floarea-soarelui-09-52-00>

ⁱⁱⁱ Producția vegetală la principalele culturi, în anul 2017. INS, 29.05.2018. http://www.insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/productia_vegetala_la_princip_alele_culturi_in_anul_2017.pdf, p. 16

^{iv} România redevine mare cultivator de orez. Italienii dirijează producția. http://www.economica.net/orezarie_97256.html#ixzz5UEn4W3Gw

^v Orezul produs în România și ambalat de străini se întoarce în țară la un pret de 4 ori mai mare. <https://www.dailybusiness.ro/stiri-companii/orezul-produs-in-romania-si-ambalat-de-straini-se-intoarce-in-tara-la-un-pret-de-4-ori-mai-mare-70658/>

^{vi} www.mdrl.ro/_documente/regiuni/2.SE_ro.pdf

^{vii} Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ 2009-2013, regiunea Sud-Est. http://www.stpse.ro/atasamente/074_PRAI%20SUD%20EST%202009%202013.pdf

^{viii} Insula Mare a Brăilei, un adevărat centru tehnologic în agricultură. *Revista Lumea Satului* nr.12, 16-30 iunie 2013. <https://www.lumeasatului.ro/articole-revista/999-insula-mare-a-brailei-un-adevarat-centru-tehnologic-in-agricultura.html>

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

- ^{ix} TOP 10 CEI MAI MARI TRADERI DE CEREALE DIN ROMÂNIA! Agointeligența.ro, 26.03.2017.
<https://agointel.ro/76134/top-10-cei-mai-mari-traderi-de-cereale-din-romania/>
- ^x România agricolă a devenit raiul traderilor: primii zece și-au triplat afacerile în cinci ani.
<https://www.zf.ro/eveniment/romania-agricola-a-devenit-raiul-traderilor-primii-zece-si-au-triplat-afacerile-in-cinci-ani-12721604>
- ^{xi} De la cea mai mare suprafață arabilă din țară, la cel mai mare "CAP". Familia Tărăță controlează cea mai mare Cooperativă Agricolă. http://www.economica.net/de-la-cea-mai-mare-suprafata-arabila-din-tara-la-cea-mai-mare-cooperativa-familia-tarata-controleaza-cel-mai-mare-cooperativa_136194.html
- ^{xii} BRAICOOP, și în agricultură unirea dă puterea.
<https://www.finantariagricole.ro/ziar/braicoop-si-agricultura-unirea-da-puterea/>
- ^{xiii} Petrișor Petrescu - „Agricultura bio, luxul de care avem nevoie”.
<http://luxury.ro/07/petrisor-petrescu-agricultura-bio/>
- ^{xiv} Cum a fost Brăila grâнарul României. Ziarul Adevărul, 7.04.2014.
https://adevarul.ro/locale/braila/cum-fost-braila-granarul-romaniei-1_534142f60d133766a88bd141/index.html
- ^{xv} https://adevarul.ro/locale/braila/cum-fost-braila-granarul-romaniei-1_534142f60d133766a88bd141/index.html
- ^{xvi} Pe hârtie... România, prezentă în topul celor mai puternice agriculturi din UE. B. PANȚURU, 04.01.2017.
<https://www.agro-business.ro/pe-hartie-romania-prezenta-in-topul-celor-mai-puternice-agriculturi-din-ue/2017/01/04/>
- ^{xvii} Cu 7,6 miliarde de euro din fonduri europene, valoarea producției agricole a crescut cu 35% în 10 ani. <https://www.zf.ro/suplimente/cu-7-6-miliarde-de-euro-din-fonduri-europene-valoarea-productiei-agricole-a-crescut-cu-35-in-10-ani-16003318>
- ^{xviii} În ce regiuni sunt concentrate industria, IT&C ul și agricultura României. analizeeconomice.ro/2018
- ^{xix} Masterplan Regional pentru Regiunea de dezvoltare Sud-Est 2010 - 2020.
http://www.adrse.ro/Documente/Planificare/Masterplan/Masterplan_10.08.2010.pdf
- ^{xx} Reuniune la COPA-COGECA la Bruxelles. România, reprezentată de APPR! O. Timar, 17.10.2018.
<https://agointel.ro/104369/reuniune-la-copa-cogeca-la-bruxelles-romania-reprezentata-de-appr/>

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fiscodi*
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

^{xxi} Comerțul mondial cu cereale. Bălan, E. M. Revista de economie mondială, Vol. 9, Nr 1, 2017. <http://oaji.net/articles/2017/3365-1493034245.pdf>

^{xxii} EU Agricultural outlook for for markets and income 2018-2030.

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/medium-term-outlook-2018-report_en.pdf , pg. 4

^{xxiii} Perspectivele și oportunitățile agriculturii biologice în România. Asociația Operatorilor din Agriculura Ecologică, M. Ciocianu, 2014.

http://www.confindustria.ro/templates/img/online/users/admin/File/events/2014/FORUM%20AGRICOLTURA/20.Ciocianu_BIO_ROMANIA.pdf

^{xxiv} Organic Farming Statistics. Organic agriculture world-wide and in Europe, The World of Organic Agriculture 2017. <https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2017.html>

^{xxv} “Un deceniu de grâne românești”, <https://www.revista-ferma.ro/articole/afaceri-agricole/traderii-trag-alarma-infrastructura-de-transport-franeaza-exportul>

^{xxvi} Traderii de produse agricole: Nu trebuie să concurăm cu rușii, ci să fim mai rentabili decât ei. Revista capital, 27.11.2017, <https://www.capital.ro/download?id=247710>

^{xxvii} Porumbul românesc în sezonul 2016/2017. Agrofinanciar, oct. 2017. http://www.agrofinanciar.ro/upload/AF_Raport_Anual_Porumb_Final.pdf

^{xxviii} Angelo Nicolae, director general al Brise Group: Infrastructura din agricultură nu este pregătită pentru creșterea producției. Spațiile de depozitare sunt insuficiente. G. Mihalache, 01.11.2017. <https://www.zf.ro/companii/retail-agrobusiness/angelo-nicolae-director-general-al-brise-group-infrastructura-din-agricultura-nu-este-pregatita-pentru-cresterea-productiei-spatiile-de-depozitare-sunt-insuficiente-16802223>

^{xxix} Porumbul românesc în sezonul 2016/2017. Agrofinanciar, oct. 2017. http://www.agrofinanciar.ro/upload/AF_Raport_Anual_Porumb_Final.pdf

^{xxx} România, numărul 1 în UE la floarea-soarelui. A. Grigoriev, 24.11.2016 <https://www.lumeasatului.ro/articole-revista/actualitate/3393-romania-numarul-1-in-ue-la-floarea-soarelui.html>

^{xxxi} EU Agricultural outlook for for markets and income 2018-2030. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/food-farming-fisheries/farming/documents/medium-term-outlook-2018-report_en.pdf

^{xxxii} România exportă produse bio de 250 milioane euro.

<http://www.business24.ro/macroconomie/exporturi/romania-exporta-produselor-bio-de-250-milioane-euro-1534914> , preluare după Mediafax, 4.09.2013

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue *fiscodi*
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
INVĂȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

xxxiii Producția mare de cereale, o problemă pentru România. Nu avem infrastructura necesară pentru a crește exporturile pe măsură. Revista Economica.net, http://www.economica.net/productia-mare-de-cereale-o-problema-pentru-romania-nu-avem-infrastructura-necesara-pentru-a-creste-exporturile_147750.html

Competența face diferența!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNȚĂMANTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capacitate Administrativă.

Editorul materialului: Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior a Cercetării Dezvoltării și Inovării

Data publicării: Decembrie 2018

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României

Competența face diferență!

Proiect selectat în cadrul Programului Operațional Capacitate Administrativă cofinanțat de Uniunea Europeană, din Fondul Social European

MINISTERUL CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

ue fiscdi
INOVARE SI CREATIVITATE

UNITATEA EXECUTIVĂ
PENTRU FINANȚAREA
ÎNVĂȚĂMÂNTULUI
SUPERIOR, A CERCETĂRII
DEZVOLTĂRII ȘI INOVĂRII

